

חלוקות ביחס לשאלה אם כיוון זה בא טבעית עם היצר או נרכש ע"י הניסיון.

הפסיכולוגיה האכספרימנטאלית תקרה את ההתנהגות והתופעות הפיסיולוגיות הכרוכות בהפ' גם בבני-אדם וגם בבע"ח בעיקר בריגושים של זעם ופחד (או חרדה). התכונות המגוונות המופיעות בהפ' הודגמו במחקרים אכספרימנטאליים מרובים של החרדה.

א. ק. סלינג, מאה שנה [של] פסיכולוגיה, 1943; W. McDougall, *An Introduction to Social Psychology*, 1908; O. Fenichel, *The Psychoanalytic Theory of Neuroses*, 1945; S. Freud, *Gesammelte Werke*, 1946; C. E. Osgood, *Methods and Theory in Experimental Psychology*, 1958.

א. מ.

הַפְקָעָה, במשפט — הוצאת נכסים בלתי-גדים מרשות-היחיד לרשותם של השלטונות כדי שיִשְׁמְשוּ

לצרכי-ציבור. שיטות-המשפט, רובן ככולן, מעניקות לרשות את הסמכות להפקיע מידו הפרט נכסי מקרקעים, שהם נדרשים לתכלית ציבורית ראויה. הפ' זו עשויה להתפשט על זכות-הקניין, או על זכות-החוקה, או על זכות-השימוש, או אף על כל הזכויות הללו, ויכולה היא להיות הפ' לצמיתות או לזמן קצוב או לזמן, שבו תעמוד התכלית בעינה. ההפ' אינה אלא דרך של רכישת זכויות בתמורה נאותה, אף אם שלא ברצון בעלים. בעל הזכות אנוס ע"פ השלטונות להקנותה לשט השנת התכלית הציבורית, שלה נועדה.

בישראל מוסדר עניין הפקעת-קרקעות לצרכי ציבור על-פי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי-ציבור), 1943, כפי שתוקנה ב-1961. הרשות המוסמכת להפקיע לפי החוק הוא שר-האוצר, שאליה הועברו הסמכויות שהיו נתונות בתקופת-המאנדאט לנציב העליון. התנאים להפעלתה של סמכות זו הם שנים: (1) השר צריך להיות משוכנע, שהקרקע, שהוא מתכוון לרכוש, דרושה ל"מטרה ציבורית" ו(2) הוא צריך לפרסם הודעה ב"רשומות" על כוונתו לעשות כך. "מטרה ציבורית" פירושה, כל מטרה, שאושרה ע"י השר כמטרה ציבורית". הלשון, שנקט המחוקק לגבי סמכותו של השר לקבוע את נחיצותה של הקרקע למטרה ציבורית, מורה, שאין אחר קביעתו ולא כלום. פרסום השר הודעה כדין על כוונתו לרכוש קרקע מסוימת למטרה ציבורית, משמש הפירסום עצמו ראיה ברורה לדבר שהמטרה, שלהשגתה נועדה הרכישה, ציבורית היא. אין לערער על קביעתו של השר, ובהעדר הוכחות לשרירות-לב לא יעמיק, בדרך כלל, בית-המשפט חקר בצדקת החלטתו ובתבונת שיקוליהו.

כמדינות מסוימות (למשל, בצרפת) נתונה ההחלטה בדבר התועלת הציבורית שברכישת-הקרקע בידי ועדת-חקירה, ולמנהיג רשאים הצדדים הנוגעים בדבר לטעון את טענותיהם. אך החוק הישראלי אינו מחייב עריכת דיון כזה קודם למתן ההודעה.

בהודעה על כוונת השר לבצע את ההפ' מוזמן כל הרוצה לטעון לזכות, או לטובת הנאה כלשהי, בקרקע, להוכיח את זכותו, השר זכאי לקנות אחיזה בקרקע, והמחזיק בה מצווה למסרה, משנדרוש לכך, תוך חדשיים מיום פירסום ההודעה ב"רשומות". אך בשעת צורך דחוף רשאי השר לקנות בה אחיזה מיד, סירב בעל הקרקע או המחזיק בה למסרה. רשאי בית-המשפט, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, לצוות על מסירתה, באין הטמ בדבר גובה דמיה-פיצויים, שיש לשלם

תמורת הפקעת הזכות בקרקע. יקצוב בית-המשפט את שיעורם, ולו גם הסמכות להכריע בכל סיכסוך בין הטוענים לזכויות בקרקע או לכל טובת-הנאה בה. השר רשאי לחזור בו מהחלטתו לרכוש את הקרקע, כולה או מקצתה. ע"י מתן הודעה על כך למי ששמו נקוב בספר-האחוזה כבעליה או כבעל זכות בה או למי שזכאי לטובת-הנאה מפנה, חוזר בו לאחר שקנה אחיזה בקרקע, עליו לפצות את הבעלים או את מי שהחזיק בקרקע על הנוקים וההוצאות, שנגרמו להם מחמת הרכישה. השר יכול להפעיל את סמכותו לרכוש קרקע לצרכי-ציבור גם לבקשתו של כל אדם או גוף משפטי. אם המבקש הוא בעל "זכויות", שע"פ תנאיו הוא רשאי לדרוש רכישת קרקע לצרכיו, מצווה השר לרכשה למענו, כמו-כן אם הגוף המבקש הוא בעל-זכויות, או עירייה, או מועצה מקומית, או רשות מקומית כלשהי. רשאי השר לקלא את ידם של הללו להשתמש בכל הסמכויות המוקנות לו או ליועץ המשפטי לפי הפקודה, ויד המבקש תהא כידו שלו.

נוסף על הפקודה הנזכרת מ-1943 קיימים בישראל כמה פקודות וחוקים אחרים, שמטרתם היא להקל על הרשות להפוס מקרקעים לצרכי-ציבור מסויימים. התקנות לשעת-חירום לעיבוד אדמות מוברות, תש"ח—1948, מעניקות לשר החקלאות את הסמכות ליטול לידיה, למשך 5 שנים, חוקה באדמה חקלאית, שהוזנחה ע"י בעליה, ולעבדה בעצמה או למסור את עיבודה לאחרים. על-פי החוק להסדר הפיסת-מקרקעים בשעת חירום, תש"י—1950, רשאית, רשות מוס-מכת" להוציא צווים לתפיסת מקרקעים וצווים-דיור למטרות הבאות: הגנה על המדינה, בטחון-הציבור, קיומם של שירות-תים ציבוריים חיוניים, קליטתם של עולים או שיקומם של חיילים ונכי-מלחמה. מקרקעים, שהם דרושים לתיכנון-ערים, רשאית הרשות המוסמכת להפקיע על-פי פקודת בניין-ערים, 1936, ואילו מקרקעים, שהם דרושים לרכבת — על-פי פקודת הדרכים ומסילות-הברזל (הגנה ופיתוח), 1943. חוק ניקוז והגנה מפני שטפונות, תשי"ח—1957, מסמיך את "רשות הניקוז" להפקיע קרקע, שהיא דרושה לשם ביצועו של אותו חוק.

על הפ' במשפט העברי, ע"ע חרם.

חוקי מדינת ישראל, הוצאת גדעון, מהדורה ב', כרך ר, עמ' 3958-3969.

י. ח.

הַפְקָעַת-שְׁעָרִים (ה"ש), 1. הפקת רווח בלתי-סביר ממכירת מיצרכים או מאספקת שירותים לציבור, —

בזמנים תקינים משמשת ההתחרות בין הסוחרים גורם מיוצב את היחס בין הביקוש וההיצע ללא התערבות החוק. בזמנים של מלחמה או משבר חמור (מדיני או כלכלי) יש ששווי-המשקל זה מתערער. בזמנים כאלה עולה ע"פ כוחם של בעלי-המונופולין ובעלי הסחורות בכלל, וכדי לטנוע את שימושם לרעה בכוחם זה (ע"י ה"ש ותוצאותיה: אינספלאציה; התעשרות של מעטים על חשבון הרבים וכד') חוקקו ממשלות הרבה בשעות-חירום כנ"ל חוקים, שנועדו להבטיח פיקוח על המחירים, בעיקר של מיצרכים חיוניים, ולאפשר רמת-חיים הוגנת לציבור בכללו. בכמה ארצות (וביחוד בארצות הסו-טאליסטאריות) אין הפיקוח על המחירים אלא חלק מן הפיקוח על המשק, הכולל גם השגחה על הייצור ועל דרך פעולתם של מפעלים ובתי-עסק.

כאנגליה נקראת ה"ש profiteering. במונח זה השתמשו

התערוכה **צמצום** היא תוצר שהות בת שלושה חודשים של האמן יאן טיכי בירושלים בהזמנת הגלריה החדשה טדי. טיכי עלה בשנות ה-90 מ'מליחה לירושלים, וכיום הוא מרצה בכיר בבית הספר של המכון לאמנות של שיקגו (SAIC). העבודות בתערוכה נוצרו במיוחד לחלל הגלריה. בעת שהותו כאמן אורח הפך טיכי את הגלריה למעבדה העוסקת במרחב החברתי והתרבותי שהיא ממוקמת בו – הצטלבות השכונות מלחה, קטמונים ושרפאת. בכל אחת מהשכונות יצר טיכי עבודות של תיעוד באמצעות מגע. הוא העתיק אלמנטים עיצוביים-אדריכליים המפרידים בין המרחב הפרטי לציבורי ולאמנטים טבעיים – מהצמחייה המקומית – אל ניירות שמצא והפך אותם לרגישים לאור (cyanotype). בשכונת מלחה הוא הצמיד דפים מתוך כרך של האנציקלופדיה העברית לסורים ולשערים של בתים היסטוריים בשכונה, שהשתייכו לכפר הערבי אל-מלאקה, ששכן שם לפני 1948, ומהם יצר הדפסי שמש. בשכונת שרפאת יצר הדפסי שמש על ניירות של מערכת החינוך הערבית, שאליהם הצמיד צמחים הגדלים בשכונה בעודם מחוברים לאדמה. בשכונת קטמונים הוא העתיק אל נייר עיתון את הטקסטורות של קירות השיכונים המיועדים להריסה בתהליך "פינוי-בינוי" באמצעות רישום בפחם בטכניקה של שפשוף בזמן שהותו בישראל צילם טיכי את המקומות שהתגורר ועבד בהם בשתי מצלמות אנלוגיות שקיבל, מצלמותיהם של הצלמים האמריקאים היהודים, רוברט פרנק ונתן לרנר. המגע והשימוש במצלמות הנושאות היסטוריה אישית והיסטוריה מתולדות הצילום הפך אף הוא כלי תיעוד, חקירה וההתבוננות בנוף ובמרכיביו הטבעיים והבנויים. המיצב בתערוכה, הקושר בין הגלריה, האצטדיון והשכונות שסביבם, עשוי מהקרנות אור על ניירות הדפסה שנאספו ממשרדים של מוסדות התרבות של עיריית ירושלים ויוחזרו לשימוש בתום התערוכה. בקומה מעליו מוצגים תחריטים צילומיים, המהווים מקבץ מתוך 40 מיצבי ההקרנה שהציג טיכי בעשרים השנים האחרונות ברחבי העולם, והם ביטוי של המושג 'פורמליזם חברתי', שטבע טיכי כתיאור לאמנות הנעשית מתוך מודעות חברתית, העוסקת במפגש שבין שפה צורנית וזואולית ובין הנסיבות שלה. בעבודותיו הוא מגיב לאופן שבו מבנה, צורה, תשתיות וארגון של חלל או טריטוריה מתגבשים בידי סוכני כוח חברתיים, כלכליים או לאומיים.

מعرض **תסמטסום** הוא תוצר של יצירת האמן יאן טיכי למדע שלוש שנים, בדعوة מן הגלריה החדשה טדי. טיכי עלה בשנות ה-90 מ'מליחה לירושלים, וכיום הוא מרצה בכיר בבית הספר של המכון לאמנות של שיקגו (SAIC). העבודות בתערוכה נוצרו במיוחד לחלל הגלריה. בעת שהותו כאמן אורח הפך טיכי את הגלריה למעבדה העוסקת במרחב החברתי והתרבותי שהיא ממוקמת בו – הצטלבות השכונות מלחה, קטמונים ושרפאת. בכל אחת מהשכונות יצר טיכי עבודות של תיעוד באמצעות מגע. הוא העתיק אלמנטים עיצוביים-אדריכליים המפרידים בין המרחב הפרטי לציבורי ולאמנטים טבעיים – מהצמחייה המקומית – אל ניירות שמצא והפך אותם לרגישים לאור (cyanotype). בשכונת מלחה הוא הצמיד דפים מתוך כרך של האנציקלופדיה העברית לסורים ולשערים של בתים היסטוריים בשכונה, שהשתייכו לכפר הערבי אל-מלאקה, ששכן שם לפני 1948, ומהם יצר הדפסי שמש. בשכונת שרפאת יצר הדפסי שמש על ניירות של מערכת החינוך הערבית, שאליהם הצמיד צמחים הגדלים בשכונה בעודם מחוברים לאדמה. בשכונת קטמונים הוא העתיק אל נייר עיתון את הטקסטורות של קירות השיכונים המיועדים להריסה בתהליך "פינוי-בינוי" באמצעות רישום בפחם בטכניקה של שפשוף בזמן שהותו בישראל צילם טיכי את המקומות שהתגורר ועבד בהם בשתי מצלמות אנלוגיות שקיבל, מצלמותיהם של הצלמים האמריקאים היהודים, רוברט פרנק ונתן לרנר. המגע והשימוש במצלמות הנושאות היסטוריה אישית והיסטוריה מתולדות הצילום הפך אף הוא כלי תיעוד, חקירה וההתבוננות בנוף ובמרכיביו הטבעיים והבנויים. המיצב בתערוכה, הקושר בין הגלריה, האצטדיון והשכונות שסביבם, עשוי מהקרנות אור על ניירות הדפסה שנאספו ממשרדים של מוסדות התרבות של עיריית ירושלים ויוחזרו לשימוש בתום התערוכה. בקומה מעליו מוצגים תחריטים צילומיים, המהווים מקבץ מתוך 40 מיצבי ההקרנה שהציג טיכי בעשרים השנים האחרונות ברחבי העולם, והם ביטוי של המושג 'פורמליזם חברתי', שטבע טיכי כתיאור לאמנות הנעשית מתוך מודעות חברתית, העוסקת במפגש שבין שפה צורנית וזואולית ובין הנסיבות שלה. בעבודותיו הוא מגיב לאופן שבו מבנה, צורה, תשתיות וארגון של חלל או טריטוריה מתגבשים בידי סוכני כוח חברתיים, כלכליים או לאומיים.

The exhibition **Tzimmtzum** is a product of artist Jan Tichy's three-month residency in Jerusalem at the New Gallery at Teddy Stadium. Tichy emigrated to Jerusalem from Czechia in the '90s, and today he is an Associate Professor at the School of the Art Institute of Chicago (SAIC). The works in the exhibition were created specifically for the gallery space. During his residency, Tichy turned the gallery into a laboratory for examining the social and cultural space it occupies – the intersection of the Malha, Katamonim and Sharfat neighborhoods. In each of the neighborhoods, Tichy created works using contact documentary. He copied designed elements that separate private and public spaces and natural elements from the local flora onto found paper that was made photo-sensitive (cyanotype). In Malha, he made cyanotypes with pages of an old edition of Encyclopedia Hebraica on the fences and gates of historic homes that once belonged to the Arab village of al-Maliha that was there pre-1948. In Sharfat, he made cyanotypes on papers from the Arab education system, attaching them to plants growing in the neighborhood while still rooted in the ground. In Katamonim, he used charcoal rubbing to capture the wall textures of public housing building slated for demolition through the "Pinui-Binui" process.

While in Israel, Tichy photographed the places he used to live and work using two analog cameras that he received that belonged to Jewish American photographers Robert Frank and Nathan Lerner. The use of these cameras, imbued with both personal history and the history of photography, itself became a tool for documenting, exploring and observing the landscape and its natural and manmade components.

The installation, which connects the gallery, the Teddy Stadium and the surrounding neighborhoods, is composed of light projections onto a pile of printing papers, which were collected from the cultural institution offices of the Jerusalem Municipality and will return to use after the exhibition is over. Displayed on the second floor is a collection of photographic etchings from 40 projection installations from around the world that Tichy has created over the last twenty years. They express the concept of 'social formalism', a term coined by Tichy to describe socially conscious art using visually formalistic language that exists at intersections where forms collide with their circumstances. In his work, Tichy responds to the way in which structure, form, infrastructure, and the organization of space or territory are crystallized by social, economic or national agents of power.

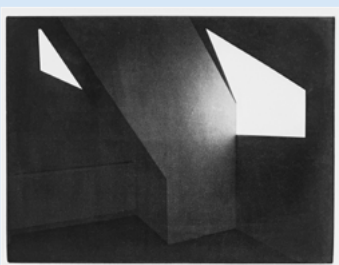
פוסטר מלשך Poster

מתוך הסדרה Encyclopedia Maliha (אנציקלופדיה מליחה), הדפס שמש (ציאנוטיפ) על נייר שנמצא מן סדרה Encyclopedia Maliha (מוסעה מלחה), طباعة شمسية (סיאנוטיפ) על נייר ממוצא From the series Encyclopedia Maliha, cyanotype print on found paper

29X22
2022

מיצב מספר 41 (צמצום), שלושה ערוצי הקרנה על אויביקט מנייר ועץ
عمل تركيب رقم 41 (تسمتسوم), ثلاثة قنوات عرض على عرض من ورق وخشب
Installation no. 41 (Tzimmtzum), three channel projection on an object from paper and wood
10 דק, دقيقة, min.
2022

מתוך הסדרה מיצבים, תחריט צילומי מן סדרה أعمال تركيبية, حفرة صورة From the series Installations, photo etching
39X49
2022

מתוך הסדרה Here and There (פה ושם), הדפס כסף מן סדרה Here and There (هنا وهناك), طباعة فضة From the series Here and There, gelatin silver print
18X25
2022

מתוך הסדרה Pressed Plants (פראסד פלנטס), צבעי מים והדפסי שמש (ציאנוטיפ) על נייר שנמצא מן סדרה Pressed Plants (فراسد بلانتس), ألوان مائية وطباعة شمسية (סיאנוטיפ) על נייר ממוצא From the series Pressed Plants, watercolor and cyanotype print on found paper
33.5X48.5
2022

פרט מתוך הסדרה Katamon City (קטמוני סיטי), רישום פחם בטכניקת שפשוף על נייר עיתון جزء من سلسلة Katamon City (القطمون سيتي), رسم بالفحم بتقنية الفرك على ورق جريدة Detail from the series Katamon City, charcoal rubbing on newsprint
100X400
2022

Tzimmtzum Jan Tichy

Curator: Ilanit Konopny

Mounting: Daniel Eichenberger

January - August 2022

Leaflet

Hebrew editing: Ruthi Megides

Arabic translation: Nawaf Atamnah

English editing: Ree Levin

The New Gallery — Artists' Studios at Teddy Stadium, Visual Art Division, Arts and Culture Department, Jerusalem Municipality

Director and Head Curator: Tamar Gispan-Greenberg

Producer: Noa Weiss Simon

Measurements are given in centimeters, height x width

All photos are courtesy of the artist

תסמטסום יאן טיכי

القائمة: إيلانيت كونوفني

تعليق الأعمال: دانييل إخنبرغر

حزيران - آب 2022

كراسة

تحرير النصوص: روتي ماجيدس

الترجمة العربية: نواف عثمانة

الترجمة الإنجليزية: ري ليفين

الجاليري الجديد — ورش الفنانين تبدي التابعة لقسم الفنون التشكيلية، قطاع الثقافة والفنون بلدية القدس

المديرة والقائمة الرئيسية: تمار غيسبان-غرينبرغ

المنتجة: نوحا فايس سيمون

المقاييس بالسنتيمتر، عرض x ارتفاع

صور الأعمال بلطف من الفنان

צמצום יאן טיכי

אוצרת: אילנית קונופני

הקמה: דניאל אייכנברגר

יוני - אוגוסט 2022

דפדפת

עריכת הטקסט בעברית: רותי מגידס

תרגום לערבית: נואף עתאמנה

תרגום לאנגלית: רי לוי

הגלריה החדשה — סדנאות האמנים טדי של המחלקה לאמנות פלסטית, האגף לתרבות ואמנויות, עיריית ירושלים

ניהול ואוצרות ראשית: תמר גיספאן-גרינברג

מפיקה: נועה וויס סימון

המידות נתונות בסנטימטרים, רוחב x גובה

הצטלומים באדיבות האמן

הגלריה החדשה סדנאות האמנים
الجاليري الجديد لورش الفنانين
THE NEW GALLERY ARTISTS' STUDIOS